

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

I Всеукраїнська науково-практична конференція,
присвячена 55-річчю кафедри
фінансів і банківської справи

27 КВІТНЯ 2023 Р.

М. ВІННИЦЯ, УКРАЇНА

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова оргкомітету	ЮРЧИШЕНА Людмила Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри фінансів і банківської справи.
Заступник голови комітету	ПОЛЩУК Наталія Володимирівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів і банківської справи.
Відповідальний секретар оргкомітету	КОЗЛОВ Вадим Петрович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи.
Члени організаційного комітету:	ОРЄХОВА Тетяна Вікторівна, доктор економічних наук, професор, декан економічного факультету. ДОРОНІНА Ольга Анатоліївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та поведінкової економіки. САМОРОДОВ Борис Вадимович, доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. КРУПКА Михайло Іванович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, грошового обігу та кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка. СЛАТВІНСЬКА Марина Олександрівна, доктор економічних наук, професор, в. о. завідувача кафедри фінансів Одеського національного економічного університету. ПАНУХНИК Олена Віталіївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки і фінансів Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя. ВОЛКОВА Неля Іванівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи. ВОЛКОВА Валерія Валеріївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи. МАТВІЙЧУК Вікторія Іванівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи.

А 437 Збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 55-річчю кафедри фінансів і банківської справи «Актуальні проблеми розвитку фінансів в умовах цифровізації економіки України». Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. 182 с.

У збірнику розміщені тези доповідей з актуальних проблем розвитку фінансів в умовах цифровізації економіки України, що включають проблеми дослідження щодо: особливостей фінансових відносин в умовах воєнного стану; актуальних питань теорії й практики фінансів, банківської справи та страхування в умовах цифрового розвитку суспільства; розвитку фінансового ринку в умовах цифровізації економіки; інноваційних векторів розвитку банківської системи; державних фінансів і податків повоєнного суспільства.

Наведені у збірнику тези доповідей будуть корисними для наукових співробітників, викладачів закладів вищої освіти, практиків, аспірантів, докторантів, здобувачів вищої освіти.

УДК 336:[330.341.1:004](477)(063)

<i>Маслій О. А., Максименко А. П.</i> ЗАГРОЗИ ТА ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ГЕНЕРАЦІЇ МОВИ У МОБІЛЬНОМУ БАНКІНГУ	87
<i>Карна М. Б.</i> МІСЦЕ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ В МЕХАНІЗМІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ	90
<i>Краківський Ю. С.</i> ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОГОВОРІВ СТРАХУВАННЯ	92
<i>Сенюк О. І.</i> ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	95
<i>Волкова Н. І., Янішевський Б. С.</i> ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПЛАТІЖНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ЩОДО ЗМЕНШЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ГОТІВКИ В РОЗРАХУНКАХ	98
<i>Волкова Н. І., Криворучко А. С.</i> ОЦІНКА ЗВ'ЯЗКУ МІЖ ВИКОРИСТАННЯМ ГОТІВКИ ТА ТІНЬОВОЮ ЕКОНОМІКОЮ	101
<i>Хома В. Я.</i> ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА, ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ.....	104
<i>Панчишин М. А.</i> ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	106
<i>Курганська Е. І.</i> ПЕРЕВАГИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В СИСТЕМІ КАЗНАЧЕЙСТВА	109
<i>Курганська Е. І., Єрошенко О. Б.</i> СПЕЦИФІКА КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА ВИДАТКАМИ	113
<i>Щербата А. В., Волкова В. В.</i> СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ КРЕДИТУ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ.....	118
<i>Волкова В. В., Маніта А. А.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ	121
<i>Мельник В. Є., Волкова В. В.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ДЕФІНІЦІЇ «СТРАХОВИЙ РИНОК»	124
<i>Поліщук Н. В.</i> УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	126
СЕКЦІЯ 3. РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	130
<i>Matviychuk V. I.</i> PRINCIPAL ASPECTS OF EVALUATING THE EFFICIENCY OF THE FUNCTIONING OF THE FINANCIAL MARKET	130

Мельник В. Є.
магістрант (здобувач вищої освіти)
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»
ДонНУ імені Василя Стуса

Волкова В. В.
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів і банківської справи
ДонНУ імені Василя Стуса

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ДЕФІНІЦІЇ «СТРАХОВИЙ РИНОК»

Вступ. Одним із головних інструментів захисту суб'єктів господарювання від ризиків є страхування. Платформою взаємовідносин, у процесі яких відбувається передача ризику від страхувальника до страховика, є страховий ринок. Саме завдяки страховому ринку відбувається розподіл та перерозподіл страхових резервів, що виступають відмінним джерелом покриття ризиків і здійснення інвестицій. Завдяки цьому питання сутності страхового ринку є важливим і потребує більш поглибленого дослідження.

Метою роботи є дослідження підходів науковців до трактування сутності дефініції «страховий ринок».

Основна частина. Роль страхового ринку у фінансовій системі держави важко переоцінити. Завдяки страхуванню відбувається покриття ризиків, що супроводжують суб'єктів господарювання у період їх функціонування. Також варто відзначити, що страхові резерви є інвестиційним ресурсом страховика, завдяки якому відбувається максимізація прибутку і підвищення платоспроможності.

Сьогодні існує значна кількість наукових трактувань дефініції «страховий ринок». Тому вважаємо за необхідне здійснити аналіз наукових підходів (див. таблицю 1).

Результат аналізу наукових підходів дає змогу їх узагальнити і виокремити декілька підходів. В. Д. Базилевич, В. В. Матвеев, О. О. Гаманкова, О. О. Журавка та Forbes вважають, що страховий ринок – це складник фінансового ринку. Я. П. Шумелда та В. В. Шахов розглядають страховий ринок як сукупність економічних відносин, а О. В. Козьменко і А. В. Щербаков розуміють страховий ринок як сукупність інститутів.

Таблиця 1 – Наукові підходи до визначення сутності дефініції «страховий ринок»

Автор	Визначення
В. Д. Базилевич	Страховий ринок – це частина фінансового ринку, де об'єктом купівлі-продажу виступає страховий захист, формується попит і пропозиція на нього

Автор	Визначення
В. В. Матвеев	Страховий ринок – один зі складників фінансової інфраструктури, яка взаємодіє з виробничою сферою, ринком капіталу, фондовим ринком та ін.
О. О. Гаманкова	Страховий ринок складником і фінансового ринку (ринку грошей і ринку капіталів, оскільки на цих ринках страхові компанії розміщують свої капітали, використовуючи певні фінансові інструменти), і ринку фінансових послуг, оскільки страхові компанії як фінансові посередники залучають кошти страхувальників, продаючи страхові послуги
О. О. Журавка	Страховий ринок є складником фінансового ринку й визначається двома чинниками: по-перше, існує об'єктивна необхідність у страховому захисті, що зумовлює утворення ринку страхових послуг; по-друге, грошова форма організації фондів забезпечення страхового захисту пов'язує цей ринок із фінансовим
Я. П. Шумелда	Страховий ринок – економічні відносини в межах певної території, у процесі яких формуються попит, пропозиція та ціна на страхові продукти, укладаються договори страхування та виконуються зобов'язання згідно з ними
В. В. Шахов	Страховий ринок – особлива соціально-економічна структура, певне середовище грошових відносин, де об'єктами купівлі-продажу виступає страховий захист і формуються пропозиція і попит на нього
О. В. Козьменко	Страховий ринок – сукупність інститутів і механізмів зі створення, купівлі-продажу та споживання страхових послуг
А. В. Щербakov	Страховий ринок – складна інтегрована система, до ланок якої можна віднести страховиків, страхувальників, страхові продукти, страхових посередників, професійних оцінювачів ризиків та збитків, об'єднання страховиків і страхувальників та систему державного регулювання
The World's Biggest Public Companies Рейтинг Forbes	Страховий ринок – це специфічний сегмент ринку фінансових послуг, культура споживання яких має визначальний вплив на поведінку виробників та споживачів

Джерело: складено автором на основі [3–11]

Узагальнивши наведені вище визначення, можна запропонувати власне визначення страхового ринку – це складник фінансового ринку, що представлений сукупністю економічних відносин, які виникають у процесі надання страхових послуг та взаємодії страхових інституцій у межах певного регіону чи країни, де об'єктом купівлі-продажу є страхова послуга, на яку формується попит і пропозиція.

Висновки. Дослідження трактувань науковців сутності дефініції «страховий ринок» дало змогу виокремити певні підходи: інституціональний підхід; підхід за яким страховий ринок є складником фінансового ринку; підхід, який розглядає страховий ринок як сукупність економічних відносин. Також авторами було запропоновано власне визначення дефініції «страховий ринок». Зважаючи на вищесказане, можна стверджувати, що страховий ринок є складною інтегрованою системою інститутів та економічних відносин що виникають між ними. Завдяки розвиненому ринку страхування відбувається економічне зростання країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Страхова справа. 6-те вид., Київ: Знання, 2008. 351 с.
2. Матвеев В. В., Гайдаржийська О. М., Орошко В. П. Страховий ринок України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Young Scientist*. № 2(54). 2018. С. 727–733.
3. Гаманкова О. О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика: монографія. Київ, 2009. 283 с.
4. Журавка О. С. Науково-методичні засади стратегічного розвитку страхового ринку України: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.08 / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». Суми, 2010. 205 с.
5. Шумелда Я. П. Страхування: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Київ: «Бізон», 2007. 384 с.
6. Шахов В. В. Страхование: учебник для вузов. Москва: Анкил, 2002. 248 с.
7. Козьменко О. В., Козьменко С. М. Нові вектори розвитку страхового ринку України: монографія. Суми. Університетська книга, 2012. 316 с.
8. Щербаков В. А., Костяева Е. В. Страхование: учебное пособие. Москва: КНОРУС. 2007. 312 с.
9. The World's Biggest Public Companies. Рейтинг Forbes. URL: www.forbes.com/sites/corinnejourney/2017/05/24-the-worlds-largest-public-companies-2017 (дата звернення: 21.03.2023).

Поліщук Н. В.

доктор економічних наук, професор
кафедри фінансів і банківської справи
ДонНУ імені Василя Стуса

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Вступ. Сільське господарство є однією із основних галузей виробничої сфери з підвищеним ризиком діяльності, що, зі свого боку, значно підвищує ризиковість іпотечного кредитування суб'єктів сільського господарства. В умовах воєнного стану господарська діяльність у сільському господарстві України стала ще більш ризикованою, оскільки війна спричинила великі проблеми на початку посівної компанії 2022 року, постала гостра необхідність своєчасного фінансування потреб сільськогосподарських підприємств, які в достатній кількості не мають власних фінансових ресурсів, тому постійно виникає потреба у додаткових джерелах надходження коштів, як-от іпотечні кредити. Особливість іпотечного кредитування сільськогосподарських підприємств обумовлює проблеми у визначенні кількісної та якісної оцінки ризиків, які виникають і зумовлюють зміни у запланованих результатах.

У більшості наукової літератури кредитні ризики досліджуються з позиції банківських установ та установ, що надають кредитні кошти, а з позиції користувачів цей вид ризику майже не досліджується, що доводить необхідність управління ризиками під час залучення іпотечних кредитів з позиції сільськогосподарських підприємств, оскільки саме вони більшою мірою наразі потребують кредитних коштів на сезонні потреби, на відновлення руйнувань сільськогосподарської